

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia 10 grudnia 2009 r.

LPO-410-40-05/2009

P/09/069

Pan Dyrektor **Piotr Ciąder**

Gimnazjum nr 8

w L e s z n i e

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „*ustawą o NIK*”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu skontrolowała w Gimnazjum Nr 8 w Lesznie (dalej: „*Gimnazjum*”) realizację zadań z zakresu wychowania fizycznego i sportu w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009. W związku z tą kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli podpisanym w dniu 13 listopada 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli – na podstawie art. 60 *ustawy o NIK* – przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze **wystąpienie pokontrolne**.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie realizację przez *Gimnazjum* zadań z zakresu wychowania fizycznego i sportu w kontrolowanym okresie.

1. W arkuszach organizacyjnych *Gimnazjum* dla poszczególnych grup ćwiczeniowych oddziałów niesportowych klas I-III, w okresie objętym kontrolą NIK, zaopiniowanych przez kuratorium oświaty i zatwierdzonych przez organ prowadzący, przewidziano tygodniowo po trzy godziny zajęć wychowania fizycznego i po jednej godzinie zajęć ogólnorozwojowych, a dla grup ćwiczeniowych oddziałów sportowych klas I-III przewidziano po 10 godzin tygodniowo zajęć sportowych. Było to zgodne odpowiednio z załącznikiem nr 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.) i z dyspozycją § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 lipca 2002 r. w sprawie warunków tworzenia, organizacji oraz działania m.in. klas sportowych (Dz. U. Nr 126, poz. 1078).

Wskazać jednak należy, iż t. zw. czwarta godzina lekcyjna wychowania fizycznego w oddziałach niesportowych nie była realizowana jako godzina zajęć obowiązkowych (patrz pkt 5 niniejszego wystąpienia), co należy ocenić negatywnie.

Jednocześnie NIK zwraca uwagę na to, że w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009 utworzono grupy ćwiczące na lekcjach wychowania fizycznego liczące mniej niż 12 uczniów (odpowiednio dwie grupy liczące 9 i 10 uczniów i dwie grupy liczące po 11 uczniów), co nie było zgodne z dyspozycją § 6 ust. 5 tego rozporządzenia, w którym określono, że zajęcia wychowania fizycznego są prowadzone w grupach liczących od 12 do 26 uczniów.

2. NIK negatywnie ocenia nieuregulowanie w statucie *Gimnazjum* podstawowej organizacji oddziałów sportowych oraz szczegółowych warunków i trybu rekrutacji (naboru) uczniów do klas sportowych. W statucie nie wskazano w jakiej dyscyplinie sportu prowadzone są oddziały sportowe. Nie uwzględniono w nim również specyfiki warunków i organizacji klas sportowych, odnośnie liczebności tych klas i grup ćwiczeniowych. Było to niezgodne z § 2 ust. 1 pkt 5 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.). W statucie *Gimnazjum* uregulowane zostały, co prawda, kwestie związane z rekrutacją uczniów do klas niesportowych, jednak statut nie uwzględniał specyfiki naboru do klas sportowych (n. p. oceny predyspozycji dziecka do preferowanego typu szkolenia sportowego).

3. W okresie objętym kontrolą NIK, w każdej klasie *Gimnazjum*, jeden oddział był oddziałem sportowym. Zajęcia sportowe w tych oddziałach odbywały się w wymaganym wymiarze 10 godzin tygodniowo według programu szkolenia sportowego oraz na podstawie powstałych na jego bazie planów szkolenia sportowego w wybranej dyscyplinie (koszykówka).

W okresie tym liczba uczniów w oddziałach sportowych była mniejsza od wymaganej, wynoszącej co najmniej 20 uczniów. W roku szkolnym 2007/2008 w jednym oddziale było 18 uczniów, zaś w roku 2008/2009 w dwóch oddziałach było odpowiednio 13 i 17 uczniów, co było niezgodne z dyspozycją § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 30 lipca 2002 r. w sprawie warunków tworzenia, organizacji oraz działania m. in. klas sportowych (Dz. U. Nr 126, poz. 1078). Mimo braku zgody organu prowadzącego, w trzech grupach ćwiczeniowych w tych oddziałach (spośród siedmiu utworzonych), liczba uczniów była niższa niż 10. W roku szkolnym 2007/2008 były dwie grupy liczące po 9

uczniów, a w roku 2008/2009 jedna grupa licząca 6 uczniów, co z kolei było niezgodne z dyspozycją § 8 ust. 2 tego rozporządzenia.

4. NIK negatywnie ocenia to, że w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009 *Gimnazjum* nie miało wiedzy na temat posiadanych przez uczniów klas sportowych orzeczeń lekarskich o zdolności do uprawiania koszykówki, wydanych przez lekarza specjalistę w dziedzinie medycyny sportowej.

5. NIK pozytywnie ocenia doprowadzenie do zwiększenia się frekwencji uczniów na lekcjach wychowania fizycznego z 74,2% w roku szkolnym 2007/2008 do 88,6% w roku 2008/2009 (przy frekwencji uczniów na wszystkich lekcjach wynoszącej 90,2% i 89,5%). W ocenie NIK, elementy organizacyjne i środki stosowane podczas obserwowanych lekcji wychowania fizycznego pozytywnie wpływały na ich atrakcyjność oraz na motywację uczniów do uczestnictwa w nich.

Z treści dzienników lekcyjnych wynikało jednak, że w objętych kontrolą latach szkolnych obowiązkowej czwartej godziny lekcyjnej wychowania fizycznego nie realizowało odpowiednio 288 uczniów (75,6% uczniów ogółem) i 134 uczniów (43,2% uczniów ogółem). Było to następstwem przyjętego w *Gimnazjum* nieuzasadnionego założenia, że zajęcia objęte t. zw. czwartą godziną wychowania fizycznego (w tygodniu) mają charakter fakultatywny, co NIK ocenia negatywnie. Kolejnym tego następstwem było to, iż spośród uczniów, którzy zapisali się na te zajęcia, część brała udział w takich zajęciach w wymiarze ½ godziny średnio-tygodniowo (dwie godziny raz w miesiącu), część w wymiarze przepisowym (dwie godziny dwa razy w miesiącu), a część w wymiarze większym (dwie godziny cztery razy w miesiącu). Dotyczyło to m. in. wszystkich zajęć w roku szkolnym 2007/2008 oraz zajęć: tenisa stołowego połączonego z zajęciami ogólnorozwojowymi z elementami akrobatyki i lekkiej atletyki oraz gimnastyki korekcyjno kompensacyjnej w roku szkolnym 2008/2009.

Oдноśnie organizacji t. zw. czwartej godziny wychowania fizycznego, NIK zauważa, że propozycje zajęć, które winny uwzględniać m. in. potrzeby zdrowotne uczniów, ich zainteresowania oraz osiągnięcia sportowe w danej dziedzinie sportu lub aktywności ruchowej nie były, mimo takiego obowiązku, uzgadniane z organem prowadzącym. Nie były one również opiniowane przez radę pedagogiczną i radę rodziców. Ponadto – w trakcie kontroli NIK – *Gimnazjum* nie wykazało, że w.w. propozycje uwzględniały faktyczne potrzeby zdrowotne uczniów, ich zainteresowania oraz osiągnięcia sportowe w danej dziedzinie sportu lub aktywności ruchowej.

6. W okresie objętym kontrolą uczniowie *Gimnazjum* aktywnie uczestniczyli w 43 zawodach sportowych szczebla lokalnego i wojewódzkiego (w których 23 razy zajmowali czołowe lokaty), co należy ocenić pozytywnie. Uczniowie uczestniczyli też w organizowanych przez szkołę wycieczkach rowerowych. NIK zwraca jednak uwagę na to, że *Gimnazjum* nie podejmowało innych działań w celu zachęcenia uczniów do czynnego udziału w lekcjach wychowania fizycznego.

7. Realizowana w ramach czwartej godziny wychowania fizycznego gimnastyka korekcyjna obejmowała w roku szkolnym 2007/2008 trzy grupy ćwiczeniowe (16, 15 i 12 uczniów, co stanowiło 12,3% uczniów ogółem), a w roku 2008/2009 jedną grupę ćwiczeniową (14 uczniów; 5,1% uczniów ogółem). Zajęcia te były prowadzone w odpowiednich obiektach przez nauczyciela posiadającego tytuł licencjata w specjalności wychowanie fizyczne z gimnastyką korekcyjno-kompensacyjną. NIK zauważa jednak, że w *Gimnazjum* nie było ustalonych zasad dotyczących kwalifikowania uczniów na gimnastykę korekcyjną. Nie dysponowało ono również danymi odnośnie potrzeb w tym zakresie.

8. NIK nie wnosi uwag do stanu bezpieczeństwa uczniów związanego z realizacją zajęć wychowania fizycznego i sportowych. Regulaminy korzystania z urządzeń oraz z udostępnionej *Gimnazjum* sali gimnastycznej Szkoły Podstawowej nr 12, hali sportowo-widowiskowej „Trapez”, boisk szkolnych oraz sali do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, były wywieszone w widocznych miejscach. W pomieszczeniach nauczycielskich, znajdujących się przy wymienionych obiektach, znajdowały się instrukcje udzielania pomocy przedmedycznej, a apteczki medyczne wisiały w widocznych miejscach. Na pierwszej lekcji wychowania fizycznego w danym roku szkolnym były prowadzone zajęcia poświęcone zapoznaniu uczniów z zasadami bezpieczeństwa. Wszyscy nauczyciele wychowania fizycznego zostali przeszkoleni w zakresie zasad udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku.

Zastrzeżenia NIK budzi jednak to, że z ustaleń kontroli obiektów należących do *Gimnazjum* pod kątem zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z nich (w przypadkach jeżeli przerwa w działalności oświatowej *Gimnazjum* trwała co najmniej 2 tygodnie) Pan Dyrektor nie sporządzał protokołów, o których mowa w § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69). NIK zwraca również uwagę na brak formalnego uregulowania zasad korzystania z sali gimna-

stycznej Szkoły Podstawowej nr 12 w Lesznie, co było niezgodne z wymogiem określonym w § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 lipca 2002 r.

9. Obowiązujące w kontrolowanym okresie dwa przedmiotowe systemy oceniania (PSO) nie były kompletne. PSO obowiązujący w roku szkolnym 2007/2008 zawierał kryteria ocen, a system oceniania nastawiony był na ocenianie postępów uczniów. Był on jednak niezgodny z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562 ze zm.). Brakowało bowiem zapisów odnoszących się do wymagań edukacyjnych i sposobów sprawdzania osiągnięć. PSO był także częściowo niezgodny z zasadami wynikającymi z wewnątrzszkolnego systemu oceniania (WSO): brakowało zapisu dotyczącego brania pod uwagę przy ustalaniu oceny wysiłku ucznia. Stwierdzono także niezgodność z wymogami określonymi we wdrażanym programie nauczania (brak sprecyzowanych wymagań edukacyjnych). PSO obowiązujący w roku szkolnym 2008/2009 był kompletny i zgodny z przepisami w. w. rozporządzenia oraz zasadami WSO. Stwierdzono jednak niezgodność tego dokumentu z wymogami określonymi w stosowanym programie nauczania. Nie występowały bowiem w nim odniesienia do wymagań programowych. Odnośnie stosowania PSO, w trakcie hospitacji stwierdzono jeden przypadek dotyczący ucznia z dysfunkcją narządu ruchu, w stosunku do którego nie zastosowano odrębnej wersji oceny wysiłku ucznia niepełnosprawnego. Nie opracowano ponadto dla niego, oddzielnych metod pracy i form organizacyjnych.

10. NIK zwraca uwagę na to, że dyrekcja *Gimnazjum* w okresie objętym kontrolą zrealizowała jedynie 15,4% (2 spośród 13) zaplanowanych hospitacji zajęć prowadzonych przez nauczycieli wychowania fizycznego. Ponadto ujęto w planie na rok szkolny 2007/2008 dokonanie analizy realizacji planu zajęć ogólnorozwojowych (czwarta godzina wychowania fizycznego), a na rok 2008/2009 badanie frekwencji uczniów na zajęciach wychowania fizycznego. Czynności tych jednak nie przeprowadzono (zastąpiono je obserwacjami) albo nie dokumentowano.

11. Pan Dyrektor nie opracował wieloletniego planu doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie dotyczącym nauczycieli wychowania fizycznego, o którym mowa w § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli [...] (Dz. U. Nr

46, poz. 430). Pan Dyrektor wyjaśnił co prawda, że nie opracowano takiego planu, gdyż kadra ta posiadała pełne wymagane prawem kwalifikacje, NIK wskazuje jednak, że dwóch spośród pięciu ankietowanych nauczycieli wychowania fizycznego stwierdziło, że w okresie objętym kontrolą *Gimnazjum* nie stworzyło im możliwości uczestniczenia w formach doskonalenia zawodowego przeznaczonych dla nauczycieli wychowania fizycznego (zapotrzebowanie w tym zakresie wynika również z ankietowych odpowiedzi udzielonych przez trzech pozostałych nauczycieli wychowania fizycznego).

12. W latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009 stale zwolnionych z czynnego udziału w lekcjach wychowania fizycznego było odpowiednio 11 i 14 uczniów, co stanowiło 2,89% i 4,52% liczby uczniów ogółem. Pan Dyrektor zwalniał uczniów z zajęć wychowania fizycznego zgodnie z § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. W decyzjach wydawanych przez dyrektora *Gimnazjum* powoływano jednak nieobowiązujące już analogiczne rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 kwietnia 1999 r. Na gruncie obowiązujących przepisów brak jest podstaw do wydawania przez Pana Dyrektora decyzji administracyjnych (w rozumieniu przepisu art. 104 Kodeksu postępowania administracyjnego) w przedmiocie zwalniania ucznia z zajęć w związku z opinią lekarza dotyczącą możliwości uczestniczenia w zajęciach.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) zaktualizowanie statutu *Gimnazjum* tak, aby uwzględniał on specyfikę prowadzenia klas sportowych,
- 2) prawidłowe określanie wymiaru i form prowadzenia obowiązkowej czwartej godziny lekcyjnej wychowania fizycznego, w tym zajęć gimnastyki korekcyjnej,
- 3) podjęcie działań mających na celu pisemne uregulowanie zasad korzystania z sali gimnastycznej Szkoły Podstawowej nr 12 w Lesznie,
- 4) zapewnienie kompletności PSO z wychowania fizycznego oraz jego stosowanie podczas lekcji wychowania fizycznego,
- 5) zapewnienie właściwej organizacji klas sportowych, w tym ustalenie zasad naboru, a także zapewnienie *Gimnazjum* wiedzy o stanie zdrowia uczniów realizujących szkolenie sportowe,
- 6) wzmocnienie nadzoru nad nauczycielami wychowania fizycznego i prowadzonymi przez nich zajęciami, poprzez możliwie pełną realizację zaplanowanych hospitacji,
- 7) podjęcie działań mających na celu opracowanie wieloletniego planu doskonalenia zawodowego obejmujących nauczycieli wychowania fizycznego,

- 8) zaprzestanie wydawania decyzji administracyjnych w przedmiocie zwalniania uczniów z zajęć w ramach wychowania fizycznego,
- 9) sporządzanie protokołów z ustaleń kontroli obiektów należących do *Gimnazjum*.

NIK Delegatura w Poznaniu – na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK* – oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobach wykorzystania uwag i wykonania wniosków lub o działaniach podjętych w celu ich realizacji albo o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie dyrektorowi delegatury NIK w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.